

శ్వేతపత్రం -3

(సామాజిక సాధికారత- సంక్షేమం)

అందుబాటులో ఉన్న వనరుల్ని, ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకుంటూ నాలుగున్నరేళ్లలో సంక్షేమ రంగంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఎన్నో అద్భుతాలు చేసింది. విభజన కష్టాలు, ఆర్థిక లోటు, వనరుల కొరత వెంటాడుతున్నా... సంక్షేమ పథకాల్ని ప్రకటించడంలోగానీ, అమలు చేయడంలోగానీ ఎప్పుడూ వెనక్కు తగ్గలేదు. నాలుగున్నరేళ్లుగా రాజకీయాలకు అతీతంగా అర్హులందరికీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సంక్షేమ పథకాలు అందిస్తోంది. సంక్షేమంపైనే రూ.లక్ష కోట్లకుపైగా నిధులు వెచ్చించింది. రైతులకు రూ.24వేల కోట్ల రుణ ఉపశమనం, డ్వాక్రా మహిళలకు ఆర్థిక సాయం, ముఖ్యమంత్రి యువనేస్తం దీనికి అదనం. దేశానికే ఒక నమూనాగా సంక్షేమ కార్యక్రమాలు అమలు చేస్తోంది. విభజన కష్టాలు, ఆర్థిక వనరుల కొరత ఉన్నా సంక్షేమం విషయంలో వెనకడుగు వేయలేదు. సామాజిక సంక్షేమం, గిరిజన సంక్షేమం, బీసీ సంక్షేమం, అల్ప సంఖ్యాక వర్గాల సంక్షేమం, భిన్న ప్రతిభావంతుల సంక్షేమం, గ్రామీణాభివృద్ధి (సెర్ప్), మున్సిపల్ అడ్మినిస్ట్రేషన్ & అర్బన్ డెవలప్ మెంట్ (మెప్పా), లేబర్ ఇ & టీ (చంద్రన్న బీమా), గృహ నిర్మాణం వంటి అంశాల్లో జరిగిన ప్రగతి ఈ శ్వేతపత్రంలో పేర్కొనడం జరిగింది.

- గత నాలుగేళ్లలో సంక్షేమం కోసం రూ.1.01 లక్షల కోట్లు ఖర్చు
- ఎస్సీ సంక్షేమానికి రూ.40,254 కోట్లు
- ఎస్టీలకు రూ.14,210 కోట్లు
- బీసీలకు రూ.39,038 కోట్లు
- మైనారిటీలకు రూ.3,215కోట్లు
- దివ్యాంగులకు రూ.4,326 కోట్లు ఖర్చు

రహదారులు

- ఎస్సీ ఉప ప్రణాళిక ద్వారా రూ.848.39 కోట్లతో 1370 కి.మీ. సీసీ, బీటీ రోడ్లు.
- రూ.711.97 కోట్ల నరేగా నిధులతో 2,230 కి.మీ.
- రూ.594 కోట్లతో 1277.75 కిలోమీటర్ల రహదారులు బీటీ రోడ్లుగా మార్పు.
- రహదారి అనుసంధానం లేని 250 ఆ పై జనాభా ఉన్న 248 ఆవాసాలకు 580 కిలోమీటర్ల రహదారులకు రూ.408.13 కోట్ల వ్యయం.
- రహదారులు, భవనాలశాఖ ద్వారా రూ.524.70 కోట్లతో 477.24 కి.మీ. బీటీ రోడ్లు.

- పంచాయతీరాజ్ శాఖ ఆధ్వర్యంలో రూ.603.98 కోట్లతో 759 కి.మీ. రహదారులు.
- బీటీ రోడ్లకు, కొత్త రహదారులకు 1286.96 కోట్లతో కేంద్ర ప్రభుత్వానికి ప్రతిపాదనలు.
- గిరిజన ఉప ప్రణాళిక కింద రూ.229 కోట్లతో 48 ఆర్ అండ్ బీ రోడ్ల పునర్నిర్మాణ ప్రతిపాదనలకు ఆమోదం.
- మున్సిపాలిటీలోని ఎస్సీ ప్రాంతాల్లో రూ.953 కోట్లతో 7,636 పనులకు శ్రీకారం. రూ.522 కోట్లతో 138 గురుకులాల అభివృద్ధి పనులు.
- తాగునీటి పథకాలు : గత నాలుగేళ్లలో 166.27 కోట్లతో 1836 తాగునీటి పథకాల పనుల పూర్తి.
- ప్రస్తుత ఏడాది 160.57 కోట్లతో 1084 పనులకు శ్రీకారం.
- 2364 నివాస ప్రాంతాల్లో తాగునీటి సౌకర్యాలు కల్పించేందుకు 398.50 కోట్లతో రూపొందించిన అంచనాలకు ఆమోదం.
- కార్పొరేషన్ల ద్వారా జీవనోపాధి : ఎస్సీల్లో ఔత్సాహిక వ్యాపారవేత్తలను ప్రోత్సహించేందుకు రూ.50 లక్షల వరకూ ఆర్థిక సాయం.
- భూమి కొనుగోలు పథకం కింద 1606 మంది ఎస్సీ మహిళలకు 2,386 ఎకరాల పంపిణీ.
- ఎస్సీలకు ఇన్సోవాలు, 273 ప్యాసింజర్ వాహనాలు, 7500 పవర్ ఆటోలు, ట్రక్కులు పంపిణీ.
- వివిధ కార్పొరేషన్ల ద్వారా రూ.1973 కోట్లతో 3.75 లక్షల మందికి లబ్ధి.
- ఐటీడీపి పరిధిలో కాఫీ సాగును ప్రోత్సహించేందుకు రూ.526 కోట్లతో ప్రాజెక్టు.
- ఏపీఎస్ఎస్డీసీ ద్వారా 20వేల మంది నిరుద్యోగ యువతకు శిక్షణ. 4వేల మందికి ఉపాధి.
- ఆదరణ-2 : బీసీ కులాలకు చెందిన చేతివృత్తుల వారికి 90 శాతం రాయితీతో ఆధునిక యంత్రాలు, పనిముట్ల పంపిణీ. మొత్తం 4.2 లక్షల మందికి రూ.964 కోట్ల కేటాయింపు.
- పేదరికంపై గెలుపు కార్యక్రమం కింద ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, కాపు, మైనారిటీ దివ్యాంగ కార్పొరేషన్ల ద్వారా రుణాల పంపిణీ. 4 దశల్లో 8 లక్షల మందికి పంపిణీ చేసేలా కార్యక్రమం.
- కాపు, తెలగ, బలిజ, ఒంటరి కులాల వారికి ఆర్థికంగా చేయూతనిచ్చేందుకు కాపు కార్పొరేషన్ ఏర్పాటు.
- కాపు కార్పొరేషన్ ద్వారా 66.50 కోట్లతో 266 గ్రూపు రుణాలు. 33,594 మందికి నైపుణ్యాభివృద్ధి శిక్షణ.
- క్రైస్తవులకు ఆర్థిక సాయం :జెరూసలేం వెళ్లే 1668 మంది క్రైస్తవులకు రూ.6.09 కోట్ల ఆర్థిక సాయం.

- చంద్రన్న బీమా పథకం కింద ఇంతవరకూ 1,93,819 మంది లబ్ధిదారులకు రూ.2,381 కోట్ల చెల్లింపు.
- ఎన్టీఆర్ భరోసా కింద 50.51 లక్షల మంది లబ్ధిదారులకు ఐదేళ్లలో రూ.24,618.39 కోట్ల పంపిణీ.
- స్త్రీ నిధి పథకం కింద స్వయం సహాయక సంఘాల మహిళలకు రుణాలు. 2014-15లో రూ.975 కోట్లు ఇవ్వగా, 2018-19 నాటికి రూ.4,313 కోట్లకు పెంపు.
- 6,56,747 స్వయం సహాయక సంఘాలు తీసుకున్న రుణాలపై రూ.2,514 కోట్ల వడ్డీ మాఫీ.
- 15 లక్షల మంది గృహిణులు, 10 లక్షల బాలికలకు రక్ష పథకం కింద రూ.100 కోట్లతో శానిటరీ నాప్కిన్ల పంపిణీ.
- 9 లక్షల మంది రైతులకు రైతు బీమా.
- ఐదేళ్లలో 30.61 లక్షల కొత్త వంట గ్యాస్ కనెక్షన్లు.

పండుగ కానుకలు..

- ఇమామ్లకు రూ.5 వేలు, మౌజమ్లకు రూ.3 వేల చొప్పున ప్రతి నెలా భృతి. ఇప్పటివరకూ రూ.90 కోట్లతో 30,204 మందికి లబ్ధి.
- ఏటా రంజాన్ సందర్భంగా నిరుపేద ముస్లింలకు 4రకాల సరకులతో ఉచితంగా రంజాన్ తోఫా. గత నాలుగేళ్లలో 11.25 లక్షల కుటుంబాలకు లబ్ధి.
- క్రీస్మస్, సంక్రాంతి కానుకల ద్వారా గత నాలుగేళ్లలో రూ.1.25 కోట్ల కుటుంబాలకు లబ్ధి.

గృహ నిర్మాణ లబ్ధి రెట్టింపు

- గృహ నిర్మాణానికయ్యే వ్యయం రెట్టింపు.
- ఎన్టీఆర్ గృహ నిర్మాణం పథకం కింద రూ.29,837 కోట్ల వ్యయంతో 15.17 లక్షల ఇళ్ల మంజూరు.
- పెండింగ్లో ఉన్న 4.40 లక్షల ఇళ్ల నిర్మాణాలకు అదనంగా రూ.2839 కోట్లు.
- మార్కెట్ ధర కన్నా సిమెంట్ బ్యాగ్ రూ. 230 కు అందజేసేలా చర్యలు తీసుకుంది. మార్కెట్ ధరల్లో ఒడిదుడుకులు ఉన్నప్పటికీ తక్కువ ధరకే సిమెంట్ ను లబ్ధిదారులకు అందజేస్తోంది.

మైనారిటీ సంక్షేమం

- విజయవాడలో ఏపీ హజ్ పౌస్ నిర్మాణానికి రూ.23 కోట్లు. కడపలో రూ.13 కోట్లతో రాష్ట్ర హజ్ పౌస్ నిర్మాణం. చల్లిల నిర్మాణం, మరమ్మతుల కోసం కేటాయించే వ్యయం రూ.5 లక్షలకు పెంపు.

- 1224 మంది దివ్యాంగులకు రెట్రో-పెట్రో స్కూటర్ల కొనుగోలు కోసం రూ.5.30 కోట్లు.
- విదేశీ విద్యకు ఆర్థిక సాయం :377.7 కోట్ల సాయంతో 4,528 మంది విద్యార్థులకు ప్రయోజనం.
- 'ఎన్టీఆర్ విద్యోన్నతి' : సివిల్స్ కు సన్నద్ధమయ్యే 9వేల మంది ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, కాపు, ఈబీసీ, ఇతర వర్గాల అభ్యర్థులకు రూ.142 కోట్ల సాయం.
- చంద్రన్న పెళ్లి కానుక: 35,987 మంది ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ, దివ్యాంగులు, మైనారిటీ ఆడపిల్లలకు రూ.139.25 కోట్ల వ్యయం.
- డప్పు కళాకారులకు, చర్మకారులకు పింఛన్లు
- డప్పు కళాకారులకు రూ.1500, చర్మకారులకు రూ.1000 చొప్పున త్వరలోనే నెలవారీ పింఛను. చర్మకారులకు 100 శాతం రాయితీతో రూ.30వేల వరకూ ఆర్థిక సాయం.
- ఆహారబుట్ట : ఐటీడిపిల పరిధిలోని గిరిజన కుటుంబాలకు ప్రతినెలా పాష్టికాహారం అందించేందుకు రూ.120.40 కోట్లతో ఆహార బుట్ట పథకం.
- జ్ఞానభూమి పోర్టల్ : ఉపకార వేతనాలు, బోధనా రుసుములు విద్యార్థుల ఖాతాల్లో జమ వంటి ప్రక్రియ కాగితరహితం చేసేందుకు జ్ఞానభూమి పోర్టల్. 2014-15 నుంచి 2018-19 వరకూ ఏటా 16 లక్షల మంది విద్యార్థులకు రూ.12,833 కోట్ల విడుదల.
- ఉప ప్రణాళిక బడ్జెట్ రెట్టింపు :2014-15లో ఎస్సీ, ఎస్టీ, బీసీ ఉప ప్రణాళికల కోసం రూ.12,716 కోట్ల బడ్జెట్ కేటాయిస్తే అది 2018-19 నాటికి పలు దఫాలుగా పెరుగుతూ 25,904 కోట్లకు చేరింది.
- గిరిసేవా కేంద్రాలు : ఏజెన్సీ ప్రాంతాల్లోని గిరిజనులకు పౌర సేవలు, వారు ప్రభుత్వ ధ్రువీకరణ పత్రాలు తీసుకునేందుకు మీసేవల తరహాలో 'గిరిసేవ' కేంద్రాల ఏర్పాటు.
- డైట్, కాన్సాటిక్ ఛార్జీల పెంపు, కొత్త మెనూ : వసతి గృహాలు, గురుకులాల్లో పాష్టికాహారాన్ని అందించేందుకు కొత్త మెనూ. డైట్, కాన్సాటిక్ ఛార్జీల రెట్టింపు.
- నాలుగేళ్లలో 76 బీసీ గురుకులాలు మంజూరు.
- షెడ్యూలు కులాల పిల్లల విద్యకోసం ప్రత్యేక రెసిడెన్షియల్ స్కూల్ సాసైటీని (1984లో) ఏర్పాటు చేసిన తొలి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్.
- గిరిజనుల సమగ్ర అభివృద్ధికోసం 1986లో సమీకృత గిరిజనాభివృద్ధి సంస్థ (ఐటిడిఎ)లను ఏర్పాటు చేసింది.
- 1998లో షెడ్యూలు కులాలకోసం "ముందడుగు" పథకాన్ని, బలహీనవర్గాల ప్రజలకువృత్తిపరంగా పరికరాలు అందించేందుకు "ఆదరణ" పథకాన్ని ప్రారంభించింది.

- విభిన్న ప్రతిభావంతులకు 1999లో "చేయూత"ను అందించింది.
- మైనారిటీలకు రుణాలు అందించేందుకు రోష్ని పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టింది.
- స్వయం సహాయక బృందాలను సంఘటిత శక్తిగా నిర్వహించడానికి 1998లో రాష్ట్రం సృష్టించిన "వెలుగు" యంత్రాంగం.. మహిళల సామాజికార్థిక సాధికారతలో దేశానికి దిక్సూచిగా మారింది.
- షెడ్యూలు కులాల సబ్ ప్లాన్, షెడ్యూలు తెగల చట్టం 2013ను తీసుకొచ్చింది.
- ఉప ప్రణాళికలకు చట్టబద్ధమైన ఛత్రాన్ని ఏర్పాటు చేసిన తొలి రాష్ట్రం ఆంధ్రప్రదేశ్.
- ఒకప్పుడు కార్మికుడు ఒకపూట భోజనం చేయాలంటే రూ.50 ఖర్చుచేయాల్సి వచ్చేది. ఇప్పుడు రూ.5కే భోజనం. అంత శుచిగా, రుచిగా భోజనం పెడుతున్న క్యాంటీన్ దేశంలో అన్న క్యాంటీనే.
- పింఛను ఒకప్పుడు రూ.200గా ఉండేది. దానిని ఒకేసారి వెయ్యి రూపాయలకు పెంచింది.
- ఆర్థిక కష్టాలున్నా, రిజర్వుబ్యాంకు వద్దన్నా రైతు రుణమాఫీ చేసింది. దేశంలోనే ఎక్కడా లేనివిధంగా రూ.1.5 లక్షల చొప్పున మాఫీ చేసింది. రూ.24 వేల కోట్లు ఇచ్చింది. ద్వారా మహిళలకు రూ.10 వేల చొప్పున సాయం చేయడం జరిగింది. రుణమాఫీ వ్యయం, వడ్డీలేని రుణాలకు పెట్టింది కాకుండా.. ఒక్క సంక్షేమ పథకాలపైనే రూ.లక్ష కోట్లు ఖర్చు చేసింది.
- రాష్ట్రంలో 4.17 కోట్ల మందికి రేషన్ షాపుల ద్వారా నిత్యావసరాలు అందిస్తోంది ప్రభుత్వం. ఇవేగాక సంక్రాంతి, క్రిస్మస్, రంజాన్ పండుగలకు కానుకలిస్తోంది.
- 6.15 లక్షల మంది పిల్లలకు మధ్యాహ్న భోజనం అమలుచేస్తోంది. ఈ మధ్యనే వారానికి రెండు గుడ్ల బదులు ఐదు గుడ్లు ఇవ్వడం జరుగుతోంది.
- 24 గంటలూ విద్యుత్ ఇస్తోంది.
- ప్రతి ఇంటికి మరుగుదొడ్డి కట్టించడం జరిగింది
- ఎంఎస్ఎంఈల ద్వారా ఉద్యోగ, ఉపాధి అవకాశాలు
- ఉపాధి హామీ కార్యక్రమంలో భాగంగా అన్ని రోజులూ పనిదొరికేలా చర్యలు
- రూ.149కే ఫ్లైబర్నెట్తో కేబుల్ కనెక్షన్
- కుటుంబానికి నెలకు కనీసం రూ.10వేల ఆదాయం వచ్చేలా ప్రణాళికలు
- కొత్తగా కాపు, బ్రాహ్మణ, వైశ్య కార్పొరేషన్లు ఏర్పాటు
- బయో మెట్రిక్ అటెండెన్స్, ఈ-ఆఫీసు, వీడియో, ఆడియో కాన్ఫరెన్స్ అమలు చేయడం వలన పరిపాలన వ్యవస్థ మరింత మెరుగైంది.
- ఖజానాకు సంబంధించిన పద్దులు, లావాదేవీలను చిట్టచివరి స్థాయి వరకు సమర్థవంతంగా పరిశీలించడానికి సీఎఫ్ ఎంఎస్ వ్యవస్థను తీసుకురావడం జరిగింది.

- మీ కోసం ద్వారా ప్రజల సమస్యలను వెంటనే పరిష్కరించడానికి మార్గం సుగమమైంది.

ప్రతిపాదిత పథకాలివే...

- గిరిజన గ్రామ పంచాయతీలో నెట్‌వర్క్ కల్పనకు రూ.90 కోట్లతో గిరినెట్ పథకం.
- ఎస్టీ కుటుంబాలకు పాష్టికాహారం కోసం రూ.120.40 కోట్లతో ఫుడ్ బాస్కెట్ పథకం.
- రూ.500 కోట్లతో విశాఖపట్నంలో అల్లూరి మ్యూజియం.
- లంబసింగిలో రూ.15 కోట్లతో సమరయోధుల మ్యూజియం.

సంతృప్త స్థాయి ఇలా..

- డిసెంబరులో రేషన్ సరకుల పంపిణీపై 80.50 శాతం, పింఛన్లపై 83.89 శాతం, చంద్రన్న పెళ్లి కానుకపై 83.84 శాతం, మధ్యాహ్న భోజనంపై 66 శాతం, అన్న క్యాంటీన్‌లపై 81.66 శాతం, యువనేస్తం పథకంపై 83.11 శాతం, జగ్జీవన్ జ్యోతిపై 73.86 శాతం, చంద్రన్న బీమాపై 94.14 శాతం ప్రజల్లో సంతృప్తి వ్యక్తమైంది.
- సుస్థిరాభివృద్ధి లక్ష్యాల సాధనలో దేశంలో నాలుగో స్థానంలో ఉంది.
- రాష్ట్ర విభజన తర్వాత ప్రభుత్వం రూపొందించిన "విజన్ 2029"లో సమానత ప్రాతిపదికన పొరుడే కేంద్రంగా అభివృద్ధి చేయడం ద్వారా "స్వర్ణాంధ్ర"ను సాధించాలన్న లక్ష్యాన్ని నిర్దేశించుకుంది.